

www.e-rara.ch

**Hymnus beatissimae Virginis genitricis Dei Mariae, quem a regio
Polonorum principe sancto Casimiro eleganti prosa compositum**

Barzaeus, Johannes

Lucern, 1648

Zentralbibliothek Solothurn

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-136177>

Hymnus casimiro-marianus Carmine Hexamtro productus.

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

HYMNVS
CASIMIRO-MARIANVS

*Carminē Hexametro
productus.*

I.

OL mihi si radios, fœcundaq;
Mater ODORVM
Si daret Hybla fauos: redimi-
tus tempora lauro
Et cytharâ crepitans, & plectro armatus A-
pollo
Aoniâs concepta mihi si ad vota Camænas
Sisteret, & venis Pimplæum infunderet
imbrem;
Tentarê superos, non aduersante Mineruâ,
Carminibus pulsare Lares; comitanteque
Phæbo,
Et tam præclarâ Nympharum hinc inde
coronâ

D 2

Sti-

Stipatus, magnæ cælorum occurrere
Nymphæ:

Quamque colunt Seraphin, & amæni Cu-
ria cæli

Induperatricem pelagiq; , Poli q; , Solique,
Laudibus æternis ferrè super Altra Mariâ.

Ingens Oceanus, nec debilis aufit in alto

Ludere cymba freto; sed enim quis pecto-
re cæptas

Quis prohibere velit voces? Exurge Thaliâ,

Atq; vnâ mecum Celoq; , Ereboq; , potentem

Collauda Dominam; mirandaque Virgi-
nis acta,

Solenneisq; dies, & tantæ encomia Matris,

Dum tibi vita manet, celebra; famamque,
decusque,

Et laudes meritas, & nomina magna Mariæ,

Impigra Mæonio super æthera prouehe
cantu.

Ingenuis scrutare oculis, quàm clara su-
perno

Fulgeat ipsa throno; quantis super Altra
coruscet

Aligerum stipata choris! pars altera Matrē,
Feli-

Felicem Matrem, felici Prole beatam,
Altera *Virgineum* canit officiosa nitorem.
Felices animæ, quarum hic præcordia
feruor

Iugiter inflammat. Tu, si tibi sidera curæ,
Siq; salus cordi est, studio flagrante beatam
Excole *Christiparam* : patulis stant obuia
technis

Dira per insanum dominantia crimina
Pontum,

Infames scopuli, quos vt penetrare secūdo
Possis remigio, ne promontoria sæuam
Iniiciant funesta necem, creberq; procellis
Horrissonante tuam tibi conterat imbre
carinam

Africus, hanc vnā votis exquire Patronam.
Illa *Bona*-tibi signa-*spei*, portusq; salubreis
Rite vocata feret. Nonne hæc Persona su-
pernas,

Indelibati ceu Thesauraria regni,
Larga ministrat opes ? nunquid ceu ferti-
lis Idæ

Gargara, diuinas humano in pectore dotes
Germinat, & magni Gazas dispensat O-
lympi ?

Reginam ista decent. Teque, ô mea lingua,
decebit

Gloriam & obtentos cantu resonante tri-
umphos

Concinere, ætherei dum pascent sidera
Cœli;

Seu latret calido feruescens Sirius astro,
Seu ferus Orion hybernis mugiat umbris.
Ecquid enim memori versas sub pectore,
quantum

De Phlegethontæo tulerit Cyclope tro-
phæum

Inclita Bellatrix? Stabat sententia cœlo,
(Dum Protoplasti diuinam temnere legē,
Et *Malum* versare malū, patulasq; Draconi
Audebant præbere aures) Sentētia stabat,
Impia perpetuo punire piacula Letho.

Sic Pater omnipotens: Verū dum forma
Mariæ

Gratior, & pulchro rutilans in corpore Virtus
Emicuit, dum Virgo Dei mirabile Verbum
Progenuit; vires latè regnantis Auerni
Extenuat, mentemq; Dei, legemq; seuerā
Temperat, & miro cōfecta Puerpera partu
Pro-

Prole suâ iustas cælorum mitigat iras.

Pro tantis, ô Diua, bonis, quæ munera
Mundus

Quæ tibi dona dabit? *Custos ego pauperis
horti,*

Pauperis ingenij, nî mentem insana Phre-
nesis

Exagitet, cantabo tuas, ô Inclyta, laudes,
Et memores resonabo hymnos; Natiqûe,
Tuiqûe

Conscia Mnemosyne nullo deletibilis æuo
Durabit durante Polo; cytharasq; fidesq;,
Et coniuratos è toto corpore sensus
Ad cultum Augustæ laudesq; ciebo *Mariæ,*
Fata prout Geniusque sinent. Tu quisquis
es, altum

Ne iacta ingenium; forti super Hectore
justam

Conscribe Iliadem; celebres expone tri-
umphos

Amphitryoniadæ; blando sis alter Arion
Eloquio, & magni crepitantia verba Ma-
ronis

Eructes; nostræ Panegyris æqua Patronæ,

Et cōpar meritis, & tot condigna tropæis
 Si faciūda tibi detur, quid Fama loquetur?
Eheu quā pingui macer est tibi taurus in aruo!
 Nido maiores caue sis extendere pennas:
Rūticus es Corydon, paulo maiora canamus.
 Hæc tibi Fama canet, sed non idcirco re-
 ceptū

Tu quoque signa canes: *Virgo*, communia
 cunctis

Gaudia quæ peperit, communia nonnè
 meretur

Cārica, & ex imo surgētes pectore grates?
 Pro modulo det quisque suo. Si Scilicet
 altam

Non cuius homini contingat adire Corinthum,
Sparta tibi fatis est, Spartam quam nactus es
orna:

Tuque, vnâque omnes, Iuuenesque, Viriꝑ;
 Senesque,

Et quotquot nitidi gaudetis lumine Phēbi,
 Sexus vterque hominum, vestram benedi-
 cite Matrem,

Instaurate choros, lætum Pæana pudicis
 Conciñate animis, & quā benedicta piorū
 Agmi-

Agmina Spirituū diuino Pneumate plenā,
 Cælorū Dominam, reparati *Fæderis arcam*,
 Deliciarum hortum, concordivocē salu-
 tant;

Vos non degeneres date laudem, ferte sa-
 lutem,

Inter femineum *Benedictam* dicite Sexum
 Orbis Reginam; nec spe nitetur inani
 Impensum obsequium, neque carpent ve-
 stra maligni

Vota precesque Noti: magno sed sænore
 soluens

Aurea pro luteis reddet cimmelia donis,
Proma magis quam *Conda* Parens. Procul
 ergo *Catones*,

Triste supercilium: Num qui *compscere*
 linguam,

Atque instar muti ructare silentia carpi
 Assolet, & tacitū fixo premit indice labrū,
Proximus ille DEO est? Nempe hæc, mora-
 lia tractans—

Lex perhibet: Sed enim si lex de Virgine
 Matre

Quassaret trutinam, si *quesitoris* ad *vrnam*

Minois dubias agitarēt quæstio lances,
Quid, precor, inferres? O terque quater-
que beatum,
Quem iuuat in *Circis* tacuisse, in *Matre* *To-*
nantis
Quem tacuisse piget! Nihil hac in classe
meretur
Anijciens trepidis adamantina vincula lin-
guis
Sigalion; sed mentis inops, animique ca-
ducam
Perferat *Eclipsin*, tenebroso proximus
Orco,
Ingenuam, quemcumque tibi, sacra *Virgo*,
salutem
Ferre pudet, meritas vel qui depromere
laudes
Imperio clamâre vetat: prohibete furentē,
O prohibete canem, tali quicumque latratu
Christi adum fidas studet infectare cathe-
dras.
Ausim equidem, si vel *Rhadamantho* iu-
dice certes,
Ausim ego, ceu *Samixæ* referens *Orâcla* *Si-*
byllæ Effa-

Effari ingenuè, tristes licet ilia rumpant
Eumenides; meritum diuinæ Matris ho-
norem

Nocturnâ versare manu, versare diurnâ
Qui satagit; magnam qui pectore spirat
& ore

Christiparam; lætos qui personat impi-
ger hymnos,

Solenneis celebratq; dies, Arasq; coronat;
Atque illibatæ dotesque actusq; *Mariæ* (su,
Voluit, & assiduo tollit super æthera plau-
Proxim⁹ ille Deo est. Superi, quas audio laruas,
Ringētes Erebi Furias, quæis colla colubris
Horrida, Gorgoneis infectaque lingua ve-
nenis! (lutat

Hem quantas Alecto iras, quantasque vo-
Insidias? furit vnâ amens, vnaq; reluctans
Hæresis, & diros eructans Naribus ignes
Impia, Trinacrio sæuit velut Aetna cami-
no, (renti

Voce infandum vlulans. At tu ne cede fu-
Barbariæ, *contraq;* istas *audentior ito* (cis,
Harpyias: tumidis reboent *Aenigmata* buc-
Et raucos crepitus, & *sesquipedalia verba*

Inflati Errones, & magnicrepante fufurro
Laudent venales speciofo firmate merces;
 Ne timeas; ver^o iacet ecce in Virginis vlna
Oedipus, infuso cuius de Numine Mater,
 Docta, intricatis Sphingem, compescere,
 griphis,

Abstrusosque *Tropos*, fastiditasque *Figuras*,
 Et malè perſuaſæ veſana ſophiſmata turbæ
 Soluit, & excitos in fumum diſſipat ignes.
 Heu quos crabrones, & quos *Eccleſia* fucos
 Oppugnata tulit? quanto conamine *Chriſtū*,
 Et *Chriſti Matrem*, Maieſtatisque ſupremæ
 Affectare decus? quoties, ô *Petre*, Carinam
 Contemerare tuam, motisque agitare pro-
 cellis

Sunt auſi? verùm quantò maiora laceſſunt
 Pſeudologi rabulæ, tantò grauiore relapſu
 Ditis ad ima ruunt. Sacris iam explodi-
 tur Aris

(norem

Arrius, atque tuum, Virgo, pertæſus ho-
Nestorius canos non vidit *Nestoris* annos.

Wicleuitani ſtygiâ recoquuntur in Ollâ
Lollardi; periit nullo donatus honore,
 Nec rude donandus, ſed ſtridens dente, ru-
 densque

Do-

Donatus: Somnum *Vigilantius* ipse profundū
Dormit; & ad nigros blasphema sophis-
mata Manes

Perduxit *Manes*; ardet benedicere iussus
Infelix *Hussus*; *Mauri* sine tegmine lauri
Occumbunt; ruit vnâ omnis, ruit impete
grandi (phæum

Hæresis, & nullum de Virgine Matre tro-
Nacta, *Mariano* trahitur captiua triumpho.

Sternitur inde Acheron, Materque Ec-
clesia palmam (vultus

Lurido ab hoste ferens, rediuituos fumere
Occipit, & tantæ virtutibus Heroinæ
Inelyta, florigeri resplendet ad instar Hy-
metti. (quarum

Conclusum tibi finge *Hortum*, quem *uiuus a-*
Irrorer puteus: Siculæ qui floribus *Hyblæ*
Gratior, auricomis argentea *Lilia calthis*
Et teneras jungat violas; vbi candida *Nâis*,
*Narcissus*que rubens, ac mollis *Amaracus*,
almæ

E gremio *Floræ* miros effundat odores
Ambrosiâ plenos; cuius fragrantia totam
Viuificet terram; *Tales è Virginis Horto*

Colligere est gazas. *Conclusus* scilicet *Hortus*
Audit Diuiparens : Mala isthîc Punica
 plenis

Dispensat calathis : Mariana labella perennes
 nes

Distillant redolentq̃ue fauos : hîc dulcia
 Lactis,

Dulcia mellis eunt per blandâ flumina linguam
 nam

Illic Parthenias suauissima Aromata Vestes
 stes

Circumagunt, hîc Thuris odor, Nardiq̃ue,
 Crociq̃ue

Copia, ceu pleni fragrantia pullulat Agri.
Ver horti æternum, quem ne feruentior
 æstus

Inficiat, gratas *Aquilonis* concipit alas ;
Brumaq̃ue, triste fremens, ac raucis aspera flabris
 ra flabris

Ne noceat, tepido blandè perflatur ab *Austro*.
 stro.

Inde salutare diuina Volupia mundo
Pandit delicias. Sed jam reminiscere auiti
 uiti

Quem

Quem coluit primæua Parens, reminisce-
re pleni

Lautitijs horti, paucisq; hæc occine verbis.

Post Euæ morsum vertit Sors aurea
dorsum,

Clausit enim crimen Paradisi nobile limē:

Verum Prole piâ Virgo grauidata *Maria*

Ianua fit cæli, dum paret corde fideli.

I I.

Femina grande malum, quando culpabi-
lis Euæ

Ingluuiēs vetitam nō formidauerat escam

Postposito libare Deo; proh Femina quan-
tum

Intulit inde malum? quam sæuo, à Numi-
ne, telo

Icta est Posteritas? quanto hinc sudore
Nepotes

Manducant Cererem? quam denso turbi-
ne spinas

Germinat ac tribulos maledicta à Numine
Tellus?

Femina grande malū. Cæli sed cardine verſo

Femina grande bonum; quæ Femina? Femina

Virgo,

Alma

Alma Redemptoris Mater, quæ plena supernis
Dotibus, humanos tandē miserata labores,
Exilio profugos, Paradisi limine pulsos,
Et Patriâ extorres, & nigrū Theta ferentes
Prole suâ reuocat; Labyrinthi carcere
clausis,

Minotaurū arcens, Thesëia fila ministrat;
Perque tot anfractus, per deuia & inuia,
charæ

Monstrat iter Patriæ. Quas inde, ô magna
Virago,

Terra tibi grates? Superet vel paruula veri
Si cui mica Salis, Virgo hæc dulcissima
primas

Inter delicias, imisque infixæ medullis
Iugiter hærebit, toti que adamabitur Orbi
Vnde oritur Titan, & ubi Phaëthontis an-
helos

Hesperus abdit Equos; vel quâ se Bospho-
rus asper

Aut septemgeminæ diffundunt Ostia Nili:
Vnâ omnes te Mater ament, quos machi-
na cæli,

Quos Pelagus, quos Terra videt: Te discolo-
lor Indus, Par-

Parthusque, Medusque, Syrusque ac tor-
uus Iapon,

In domitusque Scythes, natusque ad spi-
cula Lappus, (fuso

Thrax ferus, & si quem tellus extrema re-
Submouet Oceano, cælesti Numine dignâ
Concelebrent Matrem: Tibi *Florida*, flo-
rida Virgo

Det flores; tibi calda *Peru*, tibi frigida *Thule*,
Quasq; nouas sub Sole alio Vespuitius oras
Detegit, vnanimi depromant pectore lau-
dem. (que,

Vltra *virginiam* celebrabere *Virgo*, Iauam-
Dent Musulmani, tibi dent sua thura Sabei.
Ignarus sit Nemo tui, nisi Monstra Cyclo-
pum (Vrsus;

Dura Caledonius quibus vbera præbuit
Aut Satyri informes, aut rustica Numina
Fauni;

Quos uè salebrofis eduxit cautibus horrens
Caucasus, aut æthræ transcendens Nubila
Taurus. (sensus,

Ergo age, Diua, meos ad frugem dirige
Flecte voluntatis frænos, ne pronus in æ-
quas Nu-

Numinis impingam leges, indictaq; magni
Contemerem mandata Dei. Fac mortis
in horâ, (somnia,

Dum mea supremo claudentur lumina
Vt ne in perpetuam claudantur lumina
noctem.

Virgo decus cæli, mundiq; fidelis ocelle,
Sic oculos compone meos, sic luminis axes
Auspicijs inflecte tuis, vt præpetis instar
Reginæ volucrum, venturum interritus
ausim

*Iustitie Solem, mundo sua Iura daturum
Aspectare Deum: Sis, ô precor, inclyta voti
Sis memor, oro, mei: Te nulla repulsa be-
nigni*

Auertit Nati; Nubes tu & Sidera spectas
Sub pedibus volitare tuis; Tu sceptrâ Iouemq;
Conciliâs; Epulis nos eia accumbere Diuûm,
Atq; tuæ Proles benedictum cernere vultû
In superis fac Virgo plagis, vbi lætus o-
uansq;ue

Cantica diuini cantare perenniter Agni
Agnus & ipse queam. Quæ nunc suspiria
fundo

Tu

Tu rata tunc habeas, cum lurida Mortis
imago

In nostros feret arma lares, pertæsaq; fusū
Atropos occiduae disrumper stamina vitæ.

Sic tua me pietas, ô clementissima Mater,
Sic bonitas sperare iubet. Tu degener illo
Non eris à Proauo, vastâ qui mole Cyclo-
pem

(audit,

Fundâ prosterbens Rex, mansuetissimus
Iessæus Vates; Et tu *Iesseia* Virga

Tot celebrata hymnis, *Dauidis* & inclyta
Regis

(gam

Progenies, placidam sub pacis fœdere vir-
Extendis, mæstosque leuas, animisq; sa-
lubreis

Inspiras latices. O spes, ô gloria Mundi,
Lux pelagi, templumq; Dei, quæ sola fuisti
Digna salutifero cunabula sternere *Christo*.

O quibus exemplis, quam certo gno-
mone vitam

Viuerè Virgo doces? Tu lydius ille lapillus
Qui Genium, qui sensa probat; Tu *Heraclia*
morum

Regula; Tu tersum, maculaq; & puluere
& omni

Labe

Labe carens *Speculum*; quàm iusto pondere
libram

Virginis Astrææ versas : Salve optima
Mater,

Atque iterum salve ; Te corniger ille Ce-
raestes, (stri,

Torua colubriferi referēs spectacula Mon-
Fallere, & in stygios dū vult intrudere cal-
fes,

Fallitur, & nigrum teterrimus ipse dealbās
Aethyopē, perijsse dolos, perijsse labores
Ingemit, & victos tibi subdit sponte lacer-
tos ; (tem

Inde Triumphatrix crepitantia sibila flau-
Hydrum centimanum, centeno lumine
fretum

Vincīs, & clausi penetrale recludis O-
lympi.

Fallor, an ad nostræ prælusit tempora
Nymphæ

Ille corymbifero redimitus tēpora ferto,
Et Ioue progenitus, vitisq; assertor *Iacchus*?
Certè hic ardentes, *Ariadnes* ignibus auctas,
Concipiens flammās, quantis decorauit A-
matam Offi-

Officijs? Tyrio fulgentē adamāte coronam
Auro conspicuam, stellisq; (vt fama) no-
uenis

Ornatam, teneris Sponsæ ceruicibus ipsus
Thyriger imposuit; tandemque, vt clarior
esset (rem,
Doni maiestas, terræ hunc pertæsus hono-
Cunctipotens Liber rutilantibus intulit A-
stris.

Tunè hæc, ô Virgo, tunè hæc Ariadna? decoro
Antibi tam præstans in corpore vultus, vt
ipsum

Ducat ab Axe Deum, stellisque auroque
nitentem

Vera Dei soboles tibi det super Astra coro-
nam? (Mariæ;

Parcite, Nymphæ omnes, formā affectare
Parcite, cristatas si concertare Minervæ

Dixero vos *vpupas*. Pulchram si quæritis,
hæc est;

Hanc sibi ab æterno Nymphis magis o-
mnibus vnam

Legerat omnipotens; genus hæc à sangui-
ne Regum

Per

Per diadematos lōgo trahit ordine Patres:
 Nobilis hīc facies nullis cessura Pyropis
 Emicat, obryzo veluti *Berillus* in auro:
 Mens niue candidior, puriſque ſerenior A-
 ſtris;

Gratia nulla deest, vernantis more Roſeti
 Tota ſimul fragrat, cui cōtulit ipſe ſuprem⁹
Splendorem Dominus. Fuerit ſua forma *Ca-*
tulle, (ræ

Par erit hīc *bullæ*; ſpecies ſuper Aſtra deco-
 Peruolet *Antiope*; noſtræ collata Patronæ
 Ibit ad *Aethyopes*: Natā collaudet *Atlantis*
 Scriptorum numerus; certè præ Matre
Tonantis

Noctua cœu Triuiæ concedet *Maia Maria*.
 En tibi, *Cyprigena*, quæ cœlum attraxit &
 orbem, (quo

Stant ſine flore *genæ*; prognataque *Tindaris*
 Pallet ab igne nouo. Nympharum *gratia*
fallax, (paſcunt

Et *vana* eſt ſpecies. Nobis, quam candida
 Lilia, quæ caſtas locat inter ſidera mentes
 Cœlica Nympha placet, centum cui digna
 theatris

Afful-

Affulgens species longè supereminet omnem

Linguae animique aciem: quae Nestoras atque Marones

Redderet elingues; quã si depingere culto Tentet peniculo famã memoratus *Apelles*,

Longiùs appellet. Quod si te fortè iuuabit Intima, & occlusas scrutari in pectore do-

tes,

(bus,

Virtutesque animi; verbis te absoluo duobus. *Nobiliora latent*. In paruo pollicis vngue,

More Timanthæo prius efformare *Gigantè* Corpore terribilem, Polyphemi è stirpe

Nepotem

(drigam

Quiueris; instructã Myrmecidis arte quã Parua prius modicæ cõtexerit alula *Muscæ*,

Imbellis *Muscæ*; potiùs *Nux* vnica grandè Clauferit *Iliadem*; quin & *formicula* vastum

Sorbeat *Oceanum*, quam Tu vel acumine mentis,

(his

Vel linguae eloquio, vel carminis alite possit Cõcipere, effari, & celsas percurrere dotes

Diui paræ Matris. Fateor, pollutus vtriusque Sum labijs, nec blanda meam Suadela lo-

quelam

Di-

Dirigit; Augustæ sed enim reuerētia Ma-
tris,

Et sincerus amor dignusq; Cliente, *timorē*
Mandat abire *foras*; hinc lingua silentia
rumpens

Cantat Parthenias ac personat impigra
laudes.

O quoties *Virgo* hæc, cum spes propè
nulla salutis

Effet in Orbe super, placato Numine, ma-
gnum (xit

Dixit in Orbe *Vale*? quoties tibi perditè di-
Munde, Vale? & quisquam superet tam na-
ris obesæ

Tityrus, aut *Corydon*, tamque hispidus *Al-
phesibæus*,

Qui Tibi, qui renuat deuotum dicere *Salue*?

Dicere nolit *Aue*? Tu terq; quaterq; beata,

Tu *Virgo* cælestis *ave*; te *gratia* cæli,

Omnipotens te *Pneuma* replet; *Dominusq;*

Deusque

Iugiter est *tecum*; benedicto germine totū

Sola præis *Sexum*; gratam tibi ferre salutē

Qui renuit, vacuas ruat ille, salutis, ad vm-
bras, Vir-

Virgo potens gaude quauis dignissima
laude; (votati

Ah quot damnati velut ex Acheronte
Per te saluantur, Cæliq; in fedelocātur!

III.

NVnc Aganippææ latices effundite
lymphæ

Numina Pieridum, debentur talia nostræ
Pocula materiæ: Fæcundam cernite Ma-
trem,

Cernite Reginam, castis cui ludat in vlnis
Filiolus; niueum cui candida lilia fertum
Intexunt; saluo quæ *Virginitatis honore*
Gaudia Matris habet, fæcunda & munda
Virago,

Florens & pariens: quæ *Palma* fertilis
instar

Fructificans vastos tendit super æthera
ramos;

Quoque magis premitur, tantò maiore
renilu

Tollitur, & certam victrix fert vndique
palmam.

O fortis Mulier, quæ te tam letatulerunt

Secula, qui tanti talem genuêre Parentes?

Empyreas si ferre pedem fas esset ad ædes,
Indagarem equidem, num tantâ Virgine
maius,

Num quid nobilius, num quid perfectius,
atque

Pulchrius à summo potuisset Numine
condi?

Quam pulchræ sub Vere *Rosæ*? quam sua-
uia fragrant

Lilia? quam claro splendet lumine
Vitrum?

Quæ *Speculi* facies? quam gratâ luce renidet
Electri species? Tamen hæc obnoxia certis
Singula censuris. Hæc lilia, *Virgo*, rofasque,
Vitrumque ac speculum, vel si quid pul-
chrius illis,

Quàm longè superat? Nec spina, nec vlla
Mariam

Contemerat labes; Tota est formosa *Maria*
Post, Ante, In: Phycis nulla hîc est laurea
Punctis,

Terrenæ nil fæcis habet. Verùm ecce, ma-
lignus

Vt fert morosos nostra in proscenia gres-
sus,

Plus aloës quàm mellis habens, nasutus
Aruspex,

Et censere solens & carpere singula *Momus*?
Nec dubitat pulchram caperatâ fronte
Mariam,

Sideribusq; pares audax disquirere vultus;
Lumine cuncta legit, corpusque Animam-
que feüero

Ponderat arbitrio, strictoq; Examine totos
A Capite ad calcem, ceu *Gnosius* Arbiter,
artus

Discutit ac trutinat; nullos tamen ecce
cauillos,

Dente Theonino nullos infigere morsus
Audet, & in totâ nil carpens Virgine, tales
Intonat ore sonos: Hæc conscius audiat
æther,

Audiat & Tellus: Christi dum examino
Matrem,

Dum trutino sacrâ consuetâ lance *Mariam*,
Obstupeo, nec fæce animi, nec labe, nec
vllis

Fædatam maculis, *ex omni parte beatam*
 Conspicor: Eia igitur formosam edicite
totam,

Dicite Christiparam Momo quoque Iudi-
ce pulchram.

Quid Nati facient, audent si talia Momi?
 En quam veridico prædixerit Ore, *Beatam*
 Progenies me cuncta canet? Fac *Virgo beata,*
 Vt tua Progenies, Natiq̃ue cruore redem-
pta

Officiosa tuos ac sedula personet hymnos.
 Lætitię tu causa nouæ, quam dulcia Mundo
 Gaudia concilias? Tu *celi Ianua* clausas
 Pandis in Axe fores; & quos intrare ve-
tabat

Cerberus, Elyfios *Mediatrix altera* campos
 Et fortunatas recludis in æthere sedes.

Nox erat, & toto diffusas Orbe tenebras
 Nullus adhuc firmo pellebat lumine Titan;
 Triste Chaos miseris: Sed Matutina resur-
gens

Puniceis *Aurora* rotis, impune vagantes
 Pellis humo nebulas, Phæbumq̃ue enixa,
 nouumq̃ue

Iusti-

Iustitiæ Solem, tetrâ caliginemersum
Viuificas, totumque facis reuirescere mun-
dum.

Fata vices mutant : *variatur imagine Luna*
Vultus Fortune : Iam, quod præfaga canebas
Carmine fatidico, nunquid ceu dogma
Sibyllæ

Emergit ? tumidi perdunt sua sceptrâ Ty-
ranni ;

Mensa Syracosio cui seruijt aurea luxu
Efurit ecce Midas ! cui plenas antè diotas
Farta superuacuo tribuebat Cella Falerno,
Tantalus ecce sitit ! fulgentes ære Lucullos
Aera aliena premunt ; qui nuper præfuit

Aulæ,

Incola fit *Caulæ* : Dionysius ipse *Corinthis*
Exulat, & magni deleta est gloria Cræsi.
En tibi, qui vastis folio sublimis eburno
Iura dabat populis, modicus iam frigida
sorbet

Inscula ; quemque olim Sybaritica mensa
refertis

Pauit delicijs, parua hunc scutella recoctis
Nutrit quisquilijs. Hinc *pauper cornua su-*
mit, E 3 Fron-

Frontem attollit inops; iam quæ neque Mil-
uus oberret

Iugera Codrus arat: iam pauperis incolit
ædes

(Turpis vbi laxos suspendit Aranea casses)
Liber & alma Ceres. Iam cedunt nubila
Phæbo;

Et quæ laxatis per mundum errabat habe-
nis

Cæca *superstitio* mores induta malignos,
Efrænis sine lege vagans, sine Numine
viuens,

Per te, *Virgo Parens*, meliores sumere vul-
tus,

Corrigere errores, agnoscere fasque ne-
fasque,

Et caligantes recludere cæpit ocellos.

Nunc falsi sine honore Dij, iam nulla va-
porat

Ara Ioui; sine thure iacet, sine Numine
Dagon;

Occubuit *Belial*, *Baalim* non balat, & ultra
Nec mugit *Moloch*, nec *Béel-boath* Ara-ze-
lubi;

Dijque

Dijque Deæque omnes, quibus excæcata
vetustas

Amisere suum veniente hoc lumine Nu-
men.

Perfidiam sic vera fides, sic gratia mutat
Exilium; iam vana sacris, terrena supernis
Cedere *Virgo* facit: Nullam hoc in Drama-
te scenam

Sardanapalus agat: procul hinc *Epicure* sa-
laces

Exime doctrinas; hinc Mundi spernere
luxus,

Pauca Voluptati concedere, *plura saluti*
Instrueris; nullus colitur pro Numine
Venter:

Mortificare vagam validisque domare ca-
pistris

Virgo docet carnem; summoque aduersa
Tonanti

Flagitia, & quævis irritamenta malorum,
Sicut pestiferam mandat vitare rubetam;
Cuncta Deum spirant, illuc contendere
remis

Imperat ac velis; hunc vitæ hominisq; su-
premium

Edocet esse Scopum: Cælum virtute pa-
randum,

Mentem è mundano tollendam ad Sidera
cæno,

Illecebras animi, pronosque ad crimina
motus

Rite coërcendos, si non *formidine pæne*,
Spe certè Patriæ vult & *Virtutis amore*.

O cellus Virtutis apex! Te jure suprem^o
Terrarum Dominus nulli pietate secun-
dam

Concupijt; Tu sola Deo, tu sola fuisti
Digna Dei thalamo; Sola hunc, ô Diua,
beatis

Lactâsti vberibus, qui *lacte & melle fluentem*
Surgere iussit humum; flexo quem popli-
te Reges

Et diademati metuuntque, coluntque Ty-
ranni.

(bi,
Illum almo portasti vtero, qui Iura dat Or-
Iura dat Oceano; tenui qui pollice totam
Sustentat terram, Cæloq; , Saloq; , Soloq; ,
Independentes nutu moderatur habenas.

Hinc rediuiua salus: hinc Mater amabilis Or-
bi

Omne

Omne tulit punctum, benedictio ventre su-
pernum

Quando tulit Fructum. Rabidus sine lege
furebat

Cerberus, & stygio prorumpens liber ab
antro

Horrendas strages, immensaque funera
demens

Edidit, ac totum latrās impune per orbem,
Sæuus, acerba fremens, furibundus in ob-
uia quæuis

Irruit ore trifaux, & totas intulit Orco
Myriadas: prohibete scelus, prohibete
Molossum

O Superi, & talem terris auertite pestem.

Audijt omnipotens, & cassas æthere in alto
Noluit esse preces: Stat frænum inferre
triformi (clis

Cocyti Monstro, solidisque innectere vin-
Terribilem sine honore feram, Mortisque
superbum

Diruere imperium: Tanti dux Femina facti,
Femina dux facti: Sed qualis femina tanti
Obsecro dux facti? Vox faucibus hæret, &
omnis

Cedit ab ore fluor: plures, quam Sidera
cælum,

Femina fert titulos, quos si comprehendere
coner,

Antè diem clauso componet Vesper Olympo.

Tanta seges: quare te rursus, vt antè, duobus
Expedio verbis; Dux facti *Femina Virgo,*
Virgo Dei Genitrix nobis hac otia fecit:

Tartareum ligat illa canem, Lethique cru-
entas

Temperat insidias; hæc clausæ Porta sa-
lutis,

Spes Afflictorum, quæ dum prece pulsat
Olympum,

Dulcia diuino propinans Vbera Nato,
Cælica pro meritis non plectit Dextera
Sontes.

Et quicquam Nobis tali sit Virgine maius?
Salue sancta Parens, te succurrente fit
amens

Tartareus Pluto; fac Nos in littore
tuto,

Inter Oves Christi, tua per Suffragia
listi.

IV. Magne

I V.

MAGNE DEVS magnæ soboles Augu-
sta *Maria*,

O qui purpureo periturum sanguine Mun-
dum

Seruasti, te cuncta colant, tibi genûa su-
perni

Incuruent Genij: Te supplex terra disertis
Extollat labijs: te nigra Charontis adoret
Regia: quam validis profligas viribus Or-
cum,

Dum capit arma tuo non responsura la-
certo!

Tu Matri decus omne tuæ: Si nempe *Pa-*
rentem

Latificat Sapiens & grandi replet honore
Filius, ô hominum Diuûmque suprema
Propago,

O splendor, summiqûe *Patris Sapientia*,
qualis

Tu tibi dilectæ sis Laus & gloria Matri?
Hec tibi Virginei dum fundit semina *Lactis*,
Vberiora capit diuini flumina *Mellis*:

Tot Charites animi, tam larga charismata
dotum,

Tantaque diuinæ Genitricis flumina, ab
illo

Oceano refluunt, quò fluxerat antè pudicis

Riuus ab vberibus; fons viuâ vberimus
vndâ,

Ambrosiæ torrens, cælesteque Nectar ab
istò

Promanât Puteo: tantis Virgo ebria riuus
Nil nisi dulce sapit: tristi salugine pressas,
Per sua placatum reddens suffragia *Christum*,

Lætificat mentes, verè dulcedo pusilli
Solamenque Gregis. Tu me solare clientem,

Pallida cùm Lachesis letho comitata; supremum

Illuxisse diem ferali gutture pangeret.

Tunc voti memor esto mei, Natumque benignis

Exora verbis, vt Majestate serenâ

Et vultu facilis, cælestes inter Ephæbos

Inter

Inter & Empyreæ me gaudia collocet
Aulæ.

Tunc age Patronam, tunc naulum exsolue
Charonti (no

Pro famulo Regina tuo; tunc *melle* super-
Conditâ, & sacris *medicatâ frugibus* Offâ

Tergeminum compesce Canem, ne stagna
paludis

Sulphureæ, vastoq; specus deformis hiatu
Excipiant miserum; furnam ne Ditis ada-
ram

Hostia Tartareis sim consecrâda caminis.
Votorum hæc summa est. Tu nunc idcir-
co serenis

Imbue me radijs: Mentem decumana cru-
entant

Vulnera, *liuor* iners, & languor, & horror,
& angor, (major,

Plagaq; tota *tumens*: Ah *Virgo* Machaone
Docta insperatis ægrum sanare medelis,
Pœonias affunde herbas, Opobalsama mi-
sce,

Mentem Oleo Nardoque fove, plagamque
tumentem,

Cor mœrens : languensque caput, cui gratia
nulla,

Nulla usquam affulget species, virtute su-
perni

Restaura Hippocratis. Cor mundum in
corpore casto

Me regat, & blandæ conjuncta Modestia
vitæ;

Aequus ubique animus', nullo temerarius
ausu

Impingat; fatuum prudens Neptunus la-
chum

Temperet, indomito sint ostia clausa *Lyæo*;
Clauſaq; sint Puero, totum qui fufcepha-
retrâ

Pervolitans Mundum, tacitis præcordia
telis

Sauciat, infandę Soboles, inhonora Dione.
Lite vacent aures, liuorque & pulla simultas
Exulet, ambiguo non sit *Vertumnus* in
ore.

Sit mihi, sed posito, mitis Constátia, fastu,
Fortis in aduersis; sim linguâ & pectore
verax,

Fraude

Fraude doloque carens. Mentem nec *spiritus asper*

Nec *gravis Accentus* vitiet, sit *lenis* vbique
Spiritus actenuis; nec *circumflexus* oberret
Per labia Eurypus; cane peius & angue bi-
lingues

Vitem *Pyrrhandros*; *lauem* ne lingua *Iaco-*
bum,

Blandisonum labijs, & mellea verba so-
nantem,

Dextra sed *hirsutum*, nec more nec indole
gratum

Me prober esse *Esau*: fucatum obtrudere
palpum,

Atque *fidem grecam* Romanis vendere
verbis,

Sit mihi *Relligio*; Simplex in pectore vir-
tus

Nec nimium depressa Solo, nec vertice
coelum

Empyreum feriens, humiles dominetur
in artus.

At quæ virtutes in se complectitur omnes
Iusti-

Iustitia fit primus honos: quæque omnibus
vnâ

Vtilis est *Pietas*, terat impia corda, pijsq;
Accendat stimulis, vt Mens & lingua be-
nignum

Laudet vbiq; Deum: *sic* scilicet itur ad
Astra,

Sic Cælum petitur. Prostant venalia cun-
ctis,

Verum indefesso dūtaxat emenda lacerto
Sidera, mercandum sudore, labore, timore,
Sollicitoq; metu, virtuteq; perpete Cæ-
lum.

Hæc in Parthenio tradūtur dogmata ludo.
O nimium dilecta Deo, quàm cætera for-
dent

Dum radios perpendo tuos! Tibi lucifer
ipse

Aureus, & roseum stipantia Sidera Phæ-
bum,

Pulchraque formosæ facies ac forma Dia-
næ

Dant palmam. Miseras sublimis ab æthe-
re terras

Et

Et succumbentem furijs immanibus Or-
bem

Aspice, sæuit atrox ferali turbine *Mauors*,
Terrasque, Oceanumque & tristia Tarta-
ra miscens

Quâ data porta, furit: stimulis agitata *Me-
dusa*,

Et *Bellona* ferox, dirisque *Megara* flagellis,
Informes Furiae, rabie bacchantur iniquâ:
His consanguineæ, pestis deterrima, *Diræ*
Turbine præcipiti quantum heu mortali-
bus ægris

Incessunt acuuntque metum? Supera infe-
ra quassant,

Summaque & ima mouent, perimuntque, pre-
muntque, necantque,

Cælum Erebo jungunt, imponunt *Peliora*
Offe.

Ipsæque grassantes vrgensque, augensque
furores

Nil intentatum, nil linquit *Auernus* inau-
sum.

Et quisquam tantis possit superesse ruinis?
Sub.

Subsidium fer *Virgo* tuum, Christi^{que} fide.
lem

Rite tuere *gregem*; tristes ab ouilibus arce
Et confunde *Lupos*: *Bellonam* in pristina
transfer

Vincula, & æternis *Graduum* innecte ca-
tenis.

Pacis adoretur *Princeps*, *Pax* alma trium-
phet,

*Ferrea*que excluso mitescant *Secula* bello,
Virgo Potens, hæc cuncta potes; Tu *Dæ-*
monis astus

*Vasras*que infidias, fraudesque, artesque,
dolosque,

*Sparsa*que per totas *Plutonia* retia terras
Triuisti, *Vnigenâ* dum *Mundum Prole* be-
âsti.

O verè miranda *Parens*, toti^q; stupendum
Orbi prodigium! *Naturam* vincis & ar-
tem:

Ex vtero fuit orta tuo diuina *Propago*,
Illibata tamen perstas & pura *Virago*:
Gignendo Natum conseruas semper eun-
dem

Inte-

Intemerata statum ; dum non incredula
pares

Inuiolata *paris* : quàm casto alis vbere Pro-
lem

Quæ tibi dat Solem ? Lac eidem dulce pro-
pinas,

Qui tibi Virgineas impleuit sanguine Ve-
nas.

O rerum Antithesis ? quam parua hunc *fa-*
scia stringit

Qui tribuit *fascies* & regia sceptrâ Monar-
chis ?

Tunè capis gremio , quem nec Telamo-
nius Atlas,

Terra nec ipsa capit ? modicâ tu claudis in
vlnâ,

Qui mare , qui terras , qui vastum claudit
Olympum ?

Scilicet hæc in te patrauit *magna*, supremi
Majestas Domini, cuius venerabile, *san-*
ctum,

Viuat & æterno celebretur carmine No-
men.

Eius ô auxilijs, magnoque inscribe favori
Me

Me vernam Benedicta tuum, fac vt ille benignis

Aspiret Zephyris, vt nostra phaselus in alto
Ludens Oceano diras vitare charybdes,
Neptuni superare minas, vastasque procellas

Tethyos, & tumidi queat Acroceraunia
Ponti.

Tu scopulos auerte truces, tu concita vêtis
Æquora, & infanos Thetidis compesce furores;

Ne ferus Ecnephias, & plenus turbine Typhon,

Ac malè conspirans cum aduerso *Circius*
Austro

Magni crepante meam simul obruat impete proram.

Tot fluctus inter, scopulosque vndasque labanti,

Tende Maria manum (*nam Rex hominumq;*
Deumq;

Dat mulcere tibi fluctus, & tollere ventos)

Tende Maria manum, titubanti porrigere dextram,

Vt

Vt liceat placido post fata quiescere portu.
O si de cœlo possunt deducere Lunam
Carmina & è stygio rediuiuos carcere Ma-
nes,

Ad mea Vaticinam ducant quoq; vota MA-
RIAM.

Mater misericors, in te inclinata recumbit
Post Christū mea tota domus : Tu mentis
agrestes

(Efferā, & exosis ne squaleat horrida du-
mis)

Pelle procul frutices ; constantem in re-
bus honestis

Fac superare animum : careat cytharaque,
lyraque

Delirum *Cytherea* Malum : Symphonia
concors

Corporis atque animæ nullis det femina
rixis,

Vertat humum *scissā* gaudens *Discordia pallā*.
Ambitiosus honos, transcendens concaua

Lunæ,

Non mihi gignat onus ; furor exitialis ha-
bendi

Non

Non ferat exitium; quæque isthoc tempo-
re nôrunt

*Mutnegra cum Murua rectissima reddere
curua,*

Incuruare meam rectoq; auertere mentem
Nequaquam valeant; hanc Diua famemq;
sitimque

Ingenue seda; luteus ne Numinis instar
Spectetur Numus, ne Cœlo ignobile cæ-
num,

Et quamuis rutilum præeat virtutibus au-
rum.

Et quoniam egregios adiuncta Superbia mores
Inquinat, & cæcæ turgent sine laudibus
Iræ;

Affectent populos alio sub Sole calentes;
Neutralarem inueniat, procul hinc demi-
gret ad imam

Vtraque Barbariam, quâ fuscis Mulciber
Afros

Calfacit, aut flexo quâ Titan cardine ver-
fos

Respicit Antipodas: in nostrum, ignobile
crimen,

Non

Non subeat limen; scelus omne, malumq;
nefasque,

Et quicquid verum potis est offendere
Namen,

Trans Antropophagos, trans æquora Ca-
spia migret,

Extra Anni Solisq; vias, vbi Nereus altos
Terminat Oceanos; radicem in pectore fi-
gat.

Grata DEO Virtus. Verum, ô *Rosa mystica*,
nunquid

Te retrahit, nostro crescens paliurus, in
horto?

Fastidisque meos *Mater purissima* vepres?

Dic age, propitium precibus dispone To-
nantem,

Vt penetrale mei diuino flamine Cordis
Emphaticus penetret, ne callidus hostis
in ipso

Hospitium quaerens, & semen inutile spar-
gens

Zizania & steriles faciat succrescere Lap-
pas:

Dij

Dij meliora, Dij ! Tu cordi, ô optima!
sepem

Prætende , vt firmo veluti circumdata
vallo

Vinea, maturos valeat producere fructus.
Nulla per occultas isthuc *Vulpecula* rimas,
Subdola & exortis *Vulpecula* noxia cultis,
Irrepat, ne nempe feras pro *Vite labruscas*,
Pro *botris tribulos* , fædas pro dulcibus v-
nis

Progenerem *spinas*. His , ô dulcissima
Mater

His ego te precibus, famulorum extremus
& imus,

His ego te votis onero , tua Numina sup-
plex

Exposco ; Tu dulce meum sis Virgo iuua-
men,

Sis mihi præsidium , fistutum errantis A-
sylum.

Ah *Terebinthe* , sacris sudantem protege ra-
mis,

Protege , & optatas afflicto porrige fron-
des ;

Adde

Adde mihi stimulos, vt ne meliora vidēdo
Deteriora sequar; ne me *via lata* profundum
Ducat ad interitum, si spes audacior æui
Differat in seram commissa piacula noctem.

Illâ, ô, Nocte meam dic coram Iudice
Causam,

Et trepidum defende Reum, dum namque
peroras,

Trux abit Hydra foras: quàm læto pecto-
re dicam,

Et viuo, & vixi, cum dixeris optima;
DIXI.

Tunc erit, vt liceat totum mihi ferre per
Axem

Digna Sophoclæo tua *Festa & gesta* cothur-
no;

Quæ modò *per speculum*, pullâ duntaxat
in vmbâ,

Tunc autem, cupiente DEO, *mediante MA-*
RIA,

Inter delicias & amæni gaudia Coeli,
Incircumscripto dabitur cognoscere vul-
tu.

114 CARMEN DE B. VIRGINE.

Eia age Sponsa Dei, rediuiui Aurora dici,
Altera spes Mundi, cæli decus, aura Pro-
fundi,

Solare afflictum, Cacodæmonis obstruc-
tū,

Et Christum exora supremâ Mortis in
horâ.

A M E N.

*Omnia ad maiorem D. DEI, Vir-
ginisq, Matris gloriam.*

